

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Petra Průchy a JUDr. Marie Turkové v právní věci žalobkyně: **A. E.**, zast. Mgr. Janou Macháčkovou, advokátkou, se sídlem 9. května 571, Tábor, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 12. 5. 2008, č. j. 2 Cad 148/2007 – 72,

t a k t o:

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í:

Včas podanou kasační stížností žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) brojila proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 12. 5. 2008, č. j. 2 Cad 148/2007 – 72, (dále jen „napadený rozsudek“), jímž krajský soud opětovně zamítl její žalobu proti rozhodnutí žalované ze dne 23. 12. 2005, č. X. Tímto rozhodnutím byla zamítnuta žádost stěžovatelky o plný invalidní důchod pro nesplnění podmínky potřebné doby pojištění pro nárok na plný invalidní důchod podle § 40 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 155/1995. Sb.“), neboť v rozhodném období před vznikem invalidity, tj. v době od 26. 7. 1995 do 25. 7. 2005 nezískala žádnou dobu pojištění. Žalobkyni bylo současně sděleno, že jí nadále náleží částečný invalidní důchod. Napadeným rozsudkem krajský soud rozhodl znovu poté, co jeho první rozsudek ve věci ze dne 24. 4. 2006, č. j. 2 Cad 37/2006 – 23, Nejvyšší správní soud zrušil rozsudkem ze dne 31. 7. 2007, č. j. 4 Ads 72/2006 – 48, a vrátil mu věc k dalšímu řízení.

V žalobě stěžovatelka namítala, že reálně ani potřebnou dobu 5 roků pojištění dosáhnout nemohla, neboť invalidní je od narození, a v době, kdy jí byla přiznána plná invalidita, tj. k 28. 1. 1994, nedosáhla ještě věku 18 let. Uvedla, že pro uvedené skutečnosti splňuje

podmínky pro přiznání plného invalidního důchodu v mimořádných případech podle § 42 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., a navrhla, aby krajský soud zrušil napadené rozhodnutí a věc vrátil žalované k dalšímu řízení.

V prvotním rozsudku ve věci ze dne 24. 4. 2006, č. j. 2 Cad 37/2006 – 23, krajský soud žalobu zamítl. Rozsudek odůvodnil posudkovým závěrem vyžádaného posudku, že dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, podmínovaný vrozenou vývojovou poruchou obou rukou, byl dřívějším posudkem Okresní správy sociálního zabezpečení v Táboře (dále jen „OSSZ v Táboře“) ze dne 28. 9. 1994 v důsledku hrubého posudkového omylu chybně posouzen jako stav odpovídající plné invaliditě, ačkoliv postižení stěžovatelky odpovídalo jen částečné invaliditě. Následně invalidní důchod a posléze plný invalidní důchod pobírala až do 12. 12. 1997, kdy jí byla tato dávka odňata rozhodnutím žalované ze dne 17. 10. 1997. Následně se stěžovatelka opakovaně neúspěšně domáhala přiznání plného invalidního důchodu žádostí ze dne 27. 3. 1998 a 8. 3. 2004, avšak v obou těchto případech byl její zdravotní stav – vrozená vada s maximem postižení v oblasti aker obou horních končetin po korekčních ortopedických operacích obou zápěstí - posouzen jako stav odpovídající toliko částečné invaliditě. Z obsahu spisu krajský soud dále zjistil, že stěžovatelka byla uznána plně invalidní od 26. 7. 2005 pro papilární karcinom štítné žlázy, doložený bioptickým nálezem ze dne 13. 7. 2005. Zmíněné postižení bylo posudkově podřazeno pod druh postižení uvedený v kapitole IV., položce 9.3, písm. a) přílohy č. 2 vyhlášky č. 284/1995 Sb., kterou se provádí zákon o důchodovém pojištění. Míru poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti stanovil posudkový lékař na 70 %. Ze žádosti o plný invalidní důchod vyplynulo, že stěžovatelka nepracuje, nikdy nepracovala, nechodila na žádnou střední školu, ani se nevyučila. V době od 10. 7. 1999 pečovala o jedno a od 16. 1. 2003 o dvě nezletilé děti. Krajský soud dále vycházel ze sdělení Úřadu práce v Táboře ze dne 22. 3. 2006, podle kterého byla stěžovatelka naposledy evidovaná jako uchazečka o zaměstnání v době od 31. 12. 1997 do 30. 4. 1998. Stěžovatelka se narodila 17. 10. 1976 a v době, kdy žalovaný o její žádosti o plný invalidní důchod rozhodoval, měla 29 let. Potřebná doba pojištění pro nárok na plný invalidní důchod činí podle § 40 odst. 1 písm. f) zákona č. 155/1995 Sb. u pojištěnce nad 28 let pět roků a podle druhého odstavce téhož paragrafu se zjišťuje z období před vznikem invalidity v daném případě z posledních deseti let před vznikem plné invalidity. Plně invalidní byla stěžovatelka uznána dne 26. 7. 2005, avšak v období od 26. 7. 1995 do 25. 7. 2005 včetně, nezískala žádnou dobu pojištění, protože nikde nepracovala. Závěr žalované, že stěžovatelka nesplňuje podmínky pro plný invalidní důchod, protože v rozhodné době žádnou dobu pojištění nezískala, krajský soud shledal jako závěr učiněný jak v souladu v souladu se skutkovým zjištěním, tak v souladu citovanou právní úpravou. Pokud šlo námitku stěžovatelky, že splňuje podmínky pro přiznání plného invalidního důchodu v mimořádných případech podle § 42 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., k tomu krajský soud uvedl, že aplikace tohoto zákonného ustanovení v posuzované věci nepřichází v úvahu, neboť se nyní nejedná o posuzování plné invalidity stěžovatelky se vznikem před dosažením 18 let věku, nýbrž o posuzování její plné invalidity přiznané ode dne 26. 7. 2005, která s vrozenou vývojovou poruchou rukou nesouvisí. Krajský soud dále uvedl, že nemohla být zohledněna ani doba péče o dvě nezletilé děti jako náhradní doba pojištění, neboť toto by s ohledem na § 12 zákona č. 155/1995 Sb. přicházelo v úvahu jen za podmínky, že doba pojištění stěžovatelky trvala alespoň jeden rok.

Nejvyšší správní soud prvotní rozsudek krajského soudu na základě kasační stížnosti podané stěžovatelkou zrušil, neboť dospěl k závěru, že spornou je právě otázka vzniku plné invalidity. Stěžovatelka se podle napadeného rozhodnutí žalované stala plně invalidní podle posudku lékaře OSSZ v Táboře ze dne 25. 10. 2005 podle § 39 odst. 1 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., od 26. 7. 2005. Stěžovatelka však s tímto již v žalobě nesouhlasila a namítala, že je plně invalidní od narození. Přesto, že stěžovatelka se stanovením data vzniku plné invalidity podle uváděného posudku lékaře OSSZ v Táboře v žalobě nesouhlasila, a namítala,

že je plně invalidní od narození, krajský soud si nevyžádal k objasnění této skutečnosti posudek Posudkové komise MPSV. Za tohoto stavu věci Nejvyšší správní soud zaujal názor, že krajský soud si měl pro objasnění data vzniku plné invalidity vyžádat doplňující posudek PK MPSV.

Krajský soud rozhodl o žalobě znovu a napadeným rozsudkem ji opětovně zamítl. V něm zrekapituloval průběh celého řízení, obsah svého předchozího rozsudku ze dne 24. 4. 2006, č. j. 2 Cad 37/2006 - 23, a rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 7. 2007, č. j. 4 Ads 72/2006 - 48, kterým byl zavázán k vyžádání dalšího posudku PK MPSV. Krajský soud doplnil v souladu s vysloveným závazným právním názorem dokazování o posudek PK MPSV v Českých Budějovicích ze dne 3. 4. 2008. PK MPSV v Českých Budějovicích v něm posoudila zdravotní stav stěžovatelky a konstatovala, že k datu napadeného rozhodnutí neodpovídá plné invaliditě. Za rozhodující zdravotní postižení stěžovatelky byl označen papilární karcinom štítné žlázy pT2 NX MX, klinicky T3 N1b M1, stav po totální thyreoidektomií v červenci 2005 s následnou terapií radiojodem s umělé hypothyreosou na hormonální substituci. PK MPSV stanovila datum plné invalidity na 26. 7. 2005, což je doba, kdy bylo histologicky prokázáno, že se jedná právě o toto onkologické onemocnění. Krajský soud zdůraznil, že PK MPSV se k jeho požadavku vypořádala rovněž s rozhodnou otázkou, zda důvodem posouzení zdravotního stavu stěžovatelky jako stavu odpovídajícího plné invaliditě nemohla být vrozená vývojová porucha rukou, když pro toto postižení jí byla přiznána invalidita z mládí s tím, že stav vznikl před ukončením povinné školní docházky. PK MPSV potvrdila existenci Holt-Oramova syndromu s výraznou stenózou plicnice a s deformitami obou zápěstí a prstů rukou. Toto postižení však nebylo rozhodujícím ve vztahu k plné invaliditě stěžovatelky. Posouzení stěžovatelky OSSZ v Táboře v roce 1994 proto považovala PK MPSV za posudkový omyl. Podle PK MPSV nebylo přiznání plné invalidity důvodné, neboť postižení v podobě částečného omezení jemné motoriky jak tehdy, tak k datu posouzení stěžovatelky umožňovalo výkon zaměstnání, aniž by došlo k vážnému zhoršení zdravotního stavu stěžovatelky. Dále krajský soud zhodnotil obsah dávkového spisu stěžovatelky, z něhož zjistil, že po odnětí plného invalidního důchodu se stěžovatelka opakovaně domáhala jeho opětovného přiznání, neboť její zdravotní stav byl po korekčních ortopedických operacích obou zápěstí posouzen jako stav odpovídající toliko částečné invaliditě. Zároveň z dávkového spisu vzal za prokázané, že v době od 5. 1. 1995 do 30. 6. 1995 pracovala jako uklízečka u firmy Lecotex Tábor. Kromě toho v době od 10. 7. 1999 pečovala o jedno a od 16. 1. 2003 o dvě nezletilé děti. Krajský soud dále zhodnotil sdělení Úřadu práce v Táboře, podle něhož byla stěžovatelka naposledy evidována jako uchazečka o zaměstnání v době od 31. 12. 1997 do 30. 4. 1998. Krajský soud zrekapituloval i průběh jednání konaného v den vydání napadeného rozsudku, při němž stěžovatelka konstatovala, že je rozhodné, že jí plná invalidita z mládí byla přiznána již v roce 1994. Vyslovený posudkový omyl tehdejšího lékařského posouzení jí nyní nemůže být přičten k tíži. V právním posouzení věci krajský soud vyložil ustanovení § 38, § 40 odst. 1 písm. f) zákona o důchodovém pojištění upravující potřebnou dobu pojištění pro vznik nároku na plný invalidní důchod. Tato doba v případě stěžovatelky činí pět let a zjišťuje se z období deseti let před vznikem invalidity. Na základě této právní úvahy krajský soud dospěl k závěru, že v rozhodné době stěžovatelka nezískala stanovenou dobu pojištění. Ohledně stěžovatelkou namítané aplikace ustanovení § 42 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění krajský soud uvedl, že použití tohoto ustanovení na případ stěžovatelky nepřichází v úvahu. Plně invalidní stěžovatelka byla shledána pro vrozenou vadu v podobě mnohočetných kongenitálních svalových kontraktur – stav po opakovaných operacích na základě posudku OSSZ v Táboře ze dne 28. 9. 1994. Následně ale PK MPSV v Českých Budějovicích posoudila jako hrubý posudkový omyl a dávka plného invalidního důchodu byla žalobkyni odňata rozhodnutím žalované ze dne 17. 10. 1997. Krajský soud proto dospěl k závěru, že původně přiznaná plná invalidita z mládí tak zanikla, resp. ve skutečnosti ani neexistovala, a nelze proto přisvědčit stěžovatelce, že vznikla před dosažením 18 let a že trvá dosud. Ohledně nově přiznané plné invalidity v důsledku

onkologického postižení stěžovatelky krajský soud konstatoval, že na základě posudku PK MPSV, jímž krajský soud doplnil dokazování, je zřejmé, že plná invalidita v důsledku tohoto postižení skutečně vznikla až 26. 7. 2005, kdy byl její vznik objektivizován histologickým vyšetřením. Pro úplnost krajský soud dodal, že nemohl zohlednit dobu péče o dvě nezletilé děti, která je hodnocena jako tzv. náhradní doba pojištění, neboť podmínkou pro zhodnocení náhradní doby pojištění je délka trvání pojištění (zaměstnání) alespoň jeden rok. Z uvedených důvodů krajský soud žalobu zamítl.

V předmětné kasační stížnosti stěžovatelka brojila proti napadenému rozsudku krajského soudu z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s., tedy z důvodu nesprávného posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení a z důvodu nesprávně zjištěného skutkového stavu. Stěžovatelka má za to, že je mimořádným případem, jejichž řešení má na mysli ustanovení § 42 zákona o důchodovém pojištění. Nelze jí přičíst k tíži skutečnost, že jí plná invalidita nejprve byla přiznána, následně odňata a pak opětovně přiznána, a to přesto, že je zřejmé, že při takovém druhu onemocnění nedochází ke zlepšení zdravotního stavu. Stěžovatelka tvrdí, že je invalidní od dětství, což má prokazovat záznam o jednání OSSZ v Táboře ze dne 28. 9. 1994, který výslovně konstatuje, že pro dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav stěžovatelka není schopna vykonávat jakékoliv soustavné zaměstnání. Proto se také stěžovatelka v dětství nepřipravovala ve škole na budoucí povolání. Stěžovatelka se dovolává aplikace ustanovení § 42 zákona o důchodovém pojištění, podle něhož na plný invalidní důchod má nárok též osoba, která dosáhla alespoň 18 let věku, má trvalý pobyt na území ČR a je plně invalidní, jestliže plná invalidita vznikla před dosažením 18 let věku a tato osoba nebyla účastna pojištění po potřebnou dobu. Stěžovatelka poukázala na závazný právní názor Nejvyššího správního soudu vyslovený v rozsudku ze dne 31. 7. 2007, sp. zn. 4 Ads 72/2007, v němž Nejvyšší správní soud uložil krajskému soudu, aby si vyžádal posudek PK MPSV, který bude splňovat požadavek celistvosti, úplnosti a přesvědčivosti včetně náležitého odůvodnění posudkového závěru. Posudek PK MPSV č. j. 2007/1037-CB, však podle názoru stěžovatelky tyto náležitosti nesplňuje. Ani tento posudek, ani krajský soud v odůvodnění napadeného rozsudku nepopřely skutečnost, že plná invalidita stěžovatelky vznikla před dosažením 18. roku věku. To, že byla prohlášena za výsledek posudkového omylu, je pro aplikaci § 42 odst. 1 z. č. 155/1995 Sb. zcela irrelevantní, neboť citované ustanovení nestanovuje jako podmínku pro aplikaci nepřetržitě trvání invalidity, ani nepočítá s posudkovým omylem. Proto se stěžovatelka domnívá, že splňuje podmínky citovaného ustanovení § 42 zákona o důchodovém pojištění. Na závěr své kasační stížnosti stěžovatelka poukázala na to, že byla postižena chybným postupem žalované, v důsledku něhož nejen že nevykonávala přípravu na budoucí povolání, ale ani nezískala žádnou dobu pojištění.

Žalovaná ke kasační stížnosti nepodala žádné vyjádření, pouze sdělila, že jí nepřisluší vyjadřovat se k posuzování zdravotního stavu.

Ze správního a soudního spisu Nejvyšší správní soud připomíná následující pro posouzení věci relevantní skutečnosti.

Ze záznamu o jednání OSSZ v Táboře vyplývá, že stěžovatelka byla shledána plně invalidní pro arthrogryposis multiplex congenita. Datum vzniku plné invalidity bylo stanoveno před ukončením povinné školní docházky.

Rozhodnutím žalované ze dne 6. 12. 1994 byl stěžovatelce přiznán plný invalidní důchod.

Rozhodnutím ze dne 12. 12. 1997 jí byl plný invalidní důchod odňat, neboť byla shledána při kontrolní lékařské prohlídce na OSSZ v Táboře dne 17. 9. 1997 pouze částečně invalidní.

Při následných řízeních vedených o jejích žádostech o opětovné přiznání plného invalidního důchodu v roce 1998 a 2004 byla opakovaně posudky PK MPSV v Českých Budějovicích shledána pouze částečně invalidní, přičemž posudek OSSZ v Táboře ze dne 28. 9. 1994 byl zpětně hodnocen jako hrubý posudkový omyl.

Krajský soud po zrušení svého prvotního rozsudku ve věci nechal vyhotovit doplňující posudek dle pokynu Nejvyššího správního soudu. PK MPSV v Českých Budějovicích jednala za přítomnosti odborného neurologa a odborného traumatologa. V posudku ze dne 3. 4. 2008 dospěla k závěru, že stěžovatelka byla k datu vydání napadeného rozhodnutí žalované plně invalidní. Zároveň ovšem konstatovala, že rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu byl v době vydání napadeného rozhodnutí žalované dne 23. 12. 2005 papilární karcinom štítné žlázy pT2 NX MX, klinicky T 3 N1B M1, stav po totální thyreoidektomií v červenci 2005 s následnou terapií radiojodem s arteficiální hypothyreosou na hormonální substituci. PK MPSV poukázala i na vrozenou vývojovou vadu – syndrom Holt-Oramův, tj. syndrom ruka-srdce s málo významnou stenosou plicnice s deformitami obou zápěstí a prstů rukou, která je po korekčních ortopedických operacích obou zápěstí s až narušenou úchopovou schopností obou rukou. PK MPSV kvalifikovala rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu podle ustanovení kapitoly IV, položky 9.3 písm. a) přílohy č. 2 k citované vyhlášce s mírou poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti ve výši 70 %. Datum vzniku plné invalidity PK MPSV stanovila na 26. 7. 2005, tedy na dobu, kdy bylo histologicky prokázáno, že se jedná o nové onemocnění, a to maligní onkologické povahy. K datu vydání napadeného rozhodnutí žalované byla stěžovatelka plně invalidní podle ustanovení § 39 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění. PK MPSV se v doplňujícím posudku vyjádřila ke zdravotnímu stavu stěžovatelky před zjištěním onkologického onemocnění. Stěžovatelka byla podle názoru PK MPSV v Českých Budějovicích částečně invalidní, přičemž tato invalidita odpovídala oddílu B přílohy č. 4 citované vyhlášky, hraničně srovnatelná se zdravotním postižením uvedeným v oddílu A odst. 1 písm. a) téže přílohy. Toto hodnocení se shoduje s hodnocením PK MPSV v Českých Budějovicích ze dne 12. 10. 2004. Tento dlouhodobě nepříznivý stav jí k datu vydání rozhodnutí dne 10. 5. 2005 značně ztěžoval obecné životní podmínky. Ohledně invalidity z mládí PK MPSV konstatovala následující. Přiznání plné invalidity na základě posudku OSSZ v Táboře dne 28. 9. 1994 bylo jednoznačně označeno jako posudkově nadhodnocené – šlo o hrubý posudkový omyl, protože zdravotní stav posuzované stejně jako dnes umožňoval výkon zaměstnání, aniž by došlo k vážnému zhoršení zdravotního stavu.

Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasační stížnosti, přičemž zjistil, že je podána osobou oprávněnou a je proti označenému rozsudku přípustná za podmínek ustanovení § 102 a § 104 s. ř. s.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu i řízení, jež jeho vydání předcházelo, v souladu s § 109 odst. 2 a 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), neshledal přitom vady, k nimž by musel podle § 109 odst. 3 s. ř. s. přihlídnout z úřední povinnosti; vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti, dospěl k závěru, že kasační stížnost **není důvodná**.

Nejvyšší správní soud především obecně poznamenává, že nesprávné posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.] může spočívat buď v tom, že soud při svém rozhodování aplikoval na posuzovanou věc jiný právní předpis, než měl správně použít, a pro toto pochybení je výrok soudu v rozporu s příslušným ustanovením toho kterého právního předpisu, nebo v tom, že soudem byl sice aplikován správný právní předpis, avšak nebyl správně vyložen. O nesprávné posouzení právní otázky může jít také tehdy,

pokud by byl vyvozen nesprávný právní závěr z jinak správně zjištěného skutkového stavu věci, nebo je sice učiněn správný právní závěr, ale v odůvodnění rozhodnutí je nesprávně prezentován.

K významu druhého uplatněného kasačního důvodu [§ 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.] Nejvyšší správní soud uvádí, že se jedná za prvé o situaci, v níž došlo k vadě řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu. Tak je tomu tehdy, pokud skutková podstata je se spisy v rozporu, pokud skutkový materiál, jinak dostačující k učinění správného skutkového závěru, vedl k jiným skutkovým závěrům, než jaký učinil rozhodující orgán. Skutková podstata dále nemá oporu ve spisech, chybí-li ve spisech skutkový materiál pro skutkový závěr učiněný rozhodujícím orgánem, přičemž tento materiál je nedostačující k učinění správného skutkového závěru. Za druhé dopadá tento důvod na situaci, kdy při zjišťování skutkové podstaty byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost a pro tuto vytykanou vadu měl soud napadené rozhodnutí zrušit. K této situaci Nejvyšší správní soud uvádí, že intenzita porušení řízení před správním orgánem musí být v přímé souvislosti s následnou nezákonností jeho rozhodnutí. Třetí možnost pokrytá citovaným ustanovením § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. se týká nepřezkoumatelnosti rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost. Nejvyšší správní soud uvádí, že jeho možný dopad je třeba posuzovat vždy ve spojení se zněním konkrétního rozhodnutí.

V řízení o přezkoumání rozhodnutí soudu ve věci přezkumu rozhodnutí žalované o invalidním důchodu je však zapotřebí vyložit námitky spočívající ve vadách řízení před správním orgánem rovněž v kontextu soudního přezkumu skutkového stavu zjištěného v řízení před správním orgánem. V praxi to znamená, že nesprávné či nedostatečné zjištění skutkového stavu v řízení před žalovanou může mít za následek rovněž naplnění kasačního důvodu spočívajícího v jiné vadě řízení před soudem, která mohla mít za následek nezákonnost rozhodnutí o věci samé [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]. Z těchto důvodů Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek a řízení, jež mu předcházelo, i z pohledu tohoto kasačního důvodu, k němuž by ovšem při jeho naplnění musel přihlídnout z úřední povinnosti (k tomu viz např. rozsudek téhož soudu ze dne 25. 9. 2003, č. j. 4 Ads 13/2003 - 54, přístupný na www.nssoud.cz).

Námitky vznesené stěžovatelkou Nejvyšší správní soud podřadil pod uvedené kasační důvody následovně. Za stěžejní námitku považuje Nejvyšší správní soud tvrzení stěžovatelky, že její případ naplňuje podmínky aplikace ustanovení § 42 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění (tzv. invalidita z mládí), kterou podřadil pod kasační důvod spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.]. Námitky stěžovatelky mířící proti doplňujícímu posudku PK MPSV v Českých Budějovicích Nejvyšší správní soud podřadil pod ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., konkrétně pod kasační důvod spočívající v jiné vadě řízení před soudem, která mohla mít za následek nezákonnost rozhodnutí o věci samé. Naproti tomu Nejvyšší správní soud nepřezkoumával skutkové otázky týkající se zejména zápočtu dob pojištění, neboť z kasační stížnosti i průběhu řízení před krajským soudem je zjevné, že tyto otázky nejsou v posuzované věci sporné a stěžovatelka jejich zjištění krajským soudem nezpochybnila. Vzhledem k takto vymezeným námitkám Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek. Nejvyšší správní soud dospěl k závěru o jejich nedůvodnosti na základě následujících argumentů.

K námitce nesprávného právního posouzení věci Nejvyšší správní soud uvádí následující. Ustanovení § 42 zákona o důchodovém pojištění představuje právní úpravu nároku na invalidní důchod pro ty osoby, u nichž nelze předpokládat dosažení jakékoliv doby pojištění anebo nedostatečné doby pojištění z toho důvodu, že jejich dlouhodobý nepříznivý zdravotní

stav v intenzitě plné invalidity trvá již od mládí a tyto osoby nebyly z tohoto důvodu schopny získat jakoukoliv započitatelnou dobu pojištění. Tato právní úprava tedy představuje řešení mimořádných situací, v nichž by požadavek získání doby pojištění v rozsahu upraveném v ustanovení § 40 zákona o důchodovém pojištění způsobil zjevnou nespravedlnost. Ustanovení § 42 odst. 1 tohoto zákona výslovně uvádí, že „na plný invalidní důchod má nárok též osoba, která dosáhla aspoň 18 let věku, má trvalý pobyt na území České republiky a je plně invalidní, jestliže plná invalidita vznikla před dosažením 18 let věku a tato osoba nebyla účastna pojištění po potřebnou dobu (§ 40).“ Jazykově logickým výkladem tohoto ustanovení je nutno dospět k závěru, že nárok na invalidní důchod podle tohoto ustanovení má ta osoba, která splňuje následující podmínky: a) věk alespoň 18 let, b) trvalý pobyt na území ČR, c) vznik plné invalidity před dosažením věku 18 let, d) nedostatek potřebné doby pojištění, e) existence plné invalidity v době podání žádosti. Tyto podmínky musí být splněny zároveň (tzv. kumulativně), aby nárok na plný invalidní důchod osobě vznikl.

Stěžovatelka ve svých námitkách poukazuje na to, že jí vznikla plná invalidita před dosažením 18 let a v současné době je rovněž plně invalidní, i když z jiného důvodu. Dovolává se tedy jazykového výkladu citovaného ustanovení a dovozuje, že na ni toto ustanovení dopadá, jelikož jí vznikla plná invalidita, která sice posléze byla oduznána pro hrubý posudkový omyl, avšak v letech 1994 - 1997 pro ni stěžovatelka pobírala plný invalidní důchod, který jí byl v roce 1997 odňat s tím, že její zdravotní stav byl shledán jako odpovídající pouze částečné invaliditě.

Nejvyšší správní soud po přezkoumání věci konstatuje, že stěžovatelka podmínky ustanovení § 42 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění nespĺňuje, a to z následujících důvodů. Invalidita je právní institut, jehož smyslem je kvalifikovat intenzitu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu vzhledem ke schopnosti soustavnou výdělečnou činností zajišťovat si své živobytí. V případě plné invalidity se jedná o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav s takovou mírou poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti větší než 66 %, která již podle názoru zákonodárce znemožňuje, aby si osoba zajišťovala svou obživu soustavnou výdělečnou činností. Daný zdravotní stav osoby z pohledu její invalidity je možno kvalifikovat pouze pomocí mechanismů posudkového lékařství, které v podmínkách českého systému důchodového pojištění zabezpečují orgány lékařské posudkové služby MPSV. Podstatou posudků, které tyto orgány vydávají, je odborné osvědčení zdravotního stavu osoby z pohledu její schopnosti soustavné výdělečné činnosti, a to vždy k určitému datu. Posudky orgánů lékařské posudkové služby tak působí tzv. deklaratorním způsobem, což znamená, že samy o sobě nepůsobí právní následky a nezakládají invaliditu, nýbrž k určitému datu osvědčují, zda osoba byla či nebyla částečně či plně invalidní. Jelikož je lékařský posudek jiným správním aktem, pro jehož vydání platí základní zásady správního řízení, lze v tomto kontextu hovořit i o presumpci správnosti lékařského posudku, který osvědčuje zdravotní stav osoby do doby, než je hierarchicky výše postaveným posudkovým orgánem shledán opak. V případě tzv. posudkových omylů tak platí, že shledá-li příslušný posudkový orgán, že došlo k nepřesnému, chybnému či úplně neodpovídajícímu posouzení zdravotního stavu posuzované osoby, a je-li jeho posudkové hodnocení přesvědčivé, úplné a celistvé, má toto posudkové hodnocení deklaratorní účinky ex tunc (tj. od tehdy) a upravuje právní hodnocení zdravotního stavu stěžovatele do souladu s právními kritérii posudkového hodnocení k datu nesprávného, chybného či neodpovídajícího posouzení zdravotního stavu.

V posuzované věci je zřejmé, že posudkové orgány opakovaně dospěly k závěru, že původní posouzení dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu stěžovatelky OSSZ v Táboře ze dne 28. 9. 1994, podle něhož byla stěžovatelka shledána plně invalidní, bylo posudkově nadhodnoceno a jednalo se tedy o tzv. posudkový omyl. V tomto směru se vyslovila PK MPSV

v Českých Budějovicích v posudku ze dne 3. 4. 2008, přičemž k témuž závěru dospěla v dřívějším posudku ze dne 12. 10. 2004 a posudku ze dne 5. 2. 1998. Jak žalovaná, tak i krajský soud při přezkumu jejího rozhodnutí tedy mohly vycházet ze zjištění, že stěžovatelka k datu 28. 9. 1994 nebyla plně invalidní, nýbrž pouze částečně invalidní. Proto Nejvyšší správní soud uvádí, že je správný právní názor krajského soudu o tom, že původně přiznaná plná invalidita z mládí tak zanikla, resp. ve skutečnosti nikdy ani jako právní stav neexistovala. Nelze proto přisvědčit stěžovatelce, že plná invalidita vznikla před dosažením 18 let a že trvá dosud. Stěžovatelka tak nesplňuje podmínku vzniku plné invalidity před dosažením 18 let věku, s níž počítá ustanovení § 42 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění jako s nutnou podmínkou vzniku nároku na invalidní důchod na základě tzv. invalidity z mládí, která musí dosahovat intenzity plné invalidity, nikoliv pouze částečné. Proto stěžovatelce na základě tohoto ustanovení nebylo možné přiznat plný invalidní důchod, jehož se domáhala. Na posouzení věci proto nemělo vliv, že v současné době je stěžovatelka plně invalidní, avšak z důvodu onkologického postižení (papilárního karcinomu štítné žlázy), neboť vznik tohoto postižení byl PK MPSV v Českých Budějovicích stanoven k datu 26. 7. 2005, kdy již stěžovatelce bylo 29 let.

Ke druhé námitce stěžovatelky směřující vůči doplňujícímu posudku PK MPSV v Českých Budějovicích Nejvyšší správní soud konstatuje, že je zjevně nedůvodná. Podle ustanovení § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, posuzuje MPSV zdravotní stav a pracovní schopnost občanů pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění. Za tímto účelem zřizuje MPSV své posudkové komise. Jak Nejvyšší správní soud již dříve vícekrát judikoval, s posudkem posudkové komise MPSV může soud nakládat jako s důkazem stěžejním za předpokladu, že tento posudek splňuje požadavky přesvědčivosti, úplnosti a objektivitě (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 6. 2003, č. j. 2 Ads 9/2003 – 50, přístupné na www.nssoud.cz). Je ustáleným právním názorem Nejvyššího správního soudu, že ve věcech týkajících se posouzení invalidity posudkovými komisemi MPSV soud není povinen provádět další důkazy, je-li z posudku PK MPSV zřejmý a přesvědčivě odůvodněný zdravotní stav a jeho ohodnocení vzhledem k podmínkám invalidity posuzovaného účastníka řízení. Stěžovatelka zpochybnila přesvědčivost posudku PK MPSV v Českých Budějovicích s odůvodněním, že tento posudek nepopřel skutečnost, že plná invalidita stěžovatelky před dosažením 18. roku věku vznikla. Toto tvrzení zjevně neodpovídá dikci posudku PK MPSV ze dne 3. 4. 2008, neboť v něm je výslovně řečeno, že *„...přiznání plné invalidity na základě posudku OSSZ v Táboře dne 28. 9. 1994 bylo jednoznačně označeno jako posudkově nadhodnocené – šlo o hrubý posudkový omyl, protože zdravotní stav posuzované stejně jako dnes umožňoval výkon zaměstnání, aniž by došlo k vážnému zhoršení zdravotního stavu.“* Citované posudkové hodnocení splňuje uvedená kritéria kladená na hodnověrnost posudku, neboť je v souladu s hodnocenými lékařskými zprávami i předchozími posudky PK MPSV v Českých Budějovicích ze dne 12. 10. 2004 a 5. 2. 1998 a je přesvědčivě odůvodněno. Krajský soud tedy mohl z tohoto posudku vycházet jako ze stěžejního důkazu, na němž založil své výše uvedené tvrzení, že stěžovatelčina plná invalidita nevznikla před dosažením věku 18 let. Za prokázané naopak vzal zjištění, že stěžovatelka byla před dosažením věku 18 let částečně invalidní a její postižení jí ztěžovalo obecné životní podmínky. Nejvyšší správní soud proto ani této námitce stěžovatelky nemohl přisvědčit, neboť je zjevně nedůvodná.

Z uvedené argumentace Nejvyšší správní soud dovodil, že krajský soud se nedopustil ani nesprávného posouzení právní otázky v předcházejícím řízení, ani jiné vady řízení, která by měla za následek nezákonnost rozhodnutí o věci samé. Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji jako takovou zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1, 2 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení, které jí vznikly. Žalovanému správnímu orgánu, který by jinak měl právo na náhradu nákladů řízení, nelze náhradu nákladů řízení v souladu s ustanovením § 60 odst. 2 s. ř. s. přiznat.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. prosince 2008

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu